

СТАНОВИЩЕ

От: професор доктор Лидия Стоянова Велкова
Военна академия „Георги С. Раковски“
Научна специалност 05.02.24 Организация и управление
извън сферата на материалното производство

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна
и научна степен „доктор“ – *професионално направление*
3.8. Икономика по *научна специалност* „Икономика
и управление (индустрия)“

Автор на дисертационния труд: инж. Димитър Кирилов Белелиев

Тема на дисертационния труд:
„Оценка на енергийната сигурност в България“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1582/15.07.2020 г. на Заместник-ректора по НИД на УНСС в съответствие с чл. 9 на ЗРАСРБ, чл. 30, ал. 3, чл. 31 от ППЗРАСРБ и чл. 99, ал. 2 от Правилника за учебната дейност на УНСС, Решение на Катедрения съвет на катедра “Индустриален бизнес“ (Протокол № 13/08.07.2020 г.) и Решение на Факултетния съвет на Бизнес факултет (Протокол № 12/08.07.2020 г.).

1. Информация за дисертанта

Докторантът инж. Димитър Кирилов Белелиев е зачислен в самостоятелна форма на обучение в докторантура в катедра “Индустриален бизнес“ на Бизнес факултет на УНСС в професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (индустрия)“ със срок на обучение 3 години. Под научното ръководство на проф. д-р Николай Щерев, дисертантът инж. Белелиев успешно е изпълнил индивидуалния си учебен план и с решение на Факултетния съвет на Бизнес факултет, разработеният от него дисертационен

труд е насочен към защита за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Значимостта на проблема за оценка на енергийната сигурност в България рязко нарасна в условията на глобална икономическа криза и необходимостта от търсенето на пътища за икономическа стабилизация, основани на определена стратегия за развитие на стопанството в областта на структурната, индустриалната, финансовата, външнотърговската и енергийната политика на страната. С това дисертационният труд освен, че е безспорно интересно и важно за анализ проблемно поле, е пряко ориентиран към възможността да бъде полезен и ефективен инструмент при вземането на адекватни на съвременната динамична среда икономически и политически решения на равнище държава, насочени към гарантиране на енергийната сигурност на страната.

Предложеният за рецензиране научен труд е оригинално интердисциплинарно научно изследване върху безспорно актуален, както за теорията, така и за практиката проблем, който се характеризира с високо равнище на неопределеност и едновременно с това с потребността вземането на политическо решение от страна на стратегическото равнище на управление на енергийната сигурност на страната, да се основава на актуална и точна оценка на нейното състояние и да бъде обосновано от гледище на националния интерес.

Следвайки този императив дисертационният труд на инж. Белелиев се характеризира с ясна и логично издържана класическа структура. Съдържанието на труда е поместено в обем от 173 с., от които 157 с. основен текст, включващ увод, три глави (всяка конструирана в отделни раздели) и заключение, което създава предпоставка за балансираност на изложението. Към дисертацията са представени 45 таблици и 46 фигури и схеми, като са налични 16 с. приложения, които са в подкрепа и аргументират издигнатите от докторанта твърдения. Библиографията включва 103 литературни и справочни източника на български, английски и руски език, сред които монографии, студии, статии, нормативни документи и интернет публикации.

Водещата теза, върху която се гради дисертацията е убедително защитена, посредством направения от докторанта анализ и проведеното емпирично изследване, които доказват, че оценката и анализът на енергийната

сигурност в България може да се използва като инструмент за ефективно управление на енергийната сигурност „чрез дефиниране на система от взаимосвързани управленски решения по отношение на гарантиране на устойчивост, развитие и защитеност на националната и енергийната сигурност”.

Обектът - експерти (енергийни експерти, експерти по сигурност, икономически експерти), заемащи управленски позиции в различни по своя обхват и дейност фирми и обществени организации и *предметът* на изследването - оценката на енергийната сигурност като основен елемент от националната сигурност на страната, са пряко и непосредствено свързани с приетата научна цел на дисертационния труд – да се предложи подходящ модел на основата на адаптиране на съществуващи такива, за оценка на енергийната сигурност на България и нейното устойчиво управление е коректна и постижима. В нейна подкрепа детайлно са формулирани, логично са определени и са реализирани съставните ѝ *задачи*. Положителна оценка заслужава избраната методология на изследването и коректно въведеното ограничение, което позволява дисертационното изследване да се фокусира върху онези аспекти на енергийната сигурност, които са свързани с нейното устойчиво управление в унисон със стратегическите документи за конституиране на енергийната сигурност в страната и в ЕС.

Направената в заключението рекапитулация на постигнатите изводи и резултати потвърждава заложената работна хипотеза и повишава значимостта на направените в дисертационния труд анализ и оценка на енергийната сигурност в България, като основа за реализиране на ефективно и устойчиво управление на енергийния сектор, както и при обосноваване избора на национално-отговорна стратегия и политика, насочени към гарантиране на високо равнище на националната енергийна сигурност.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати и приноси

Основните научни и научно-приложни резултати от дисертационния труд са отчетливи и свързаните с тях приноси могат да бъдат обобщени по следния начин:

➤ В теоретичен план е осъществена добра изследователска работа, която освен, че добавя ново знание за основите и същността на енергийната

сигурност, като неразделна част от икономическата и националната сигурност и най-добрите практики при нейното управление, дава отговор на въпросите, свързани с възможността разнообразните теоретични и приложни подходи, методи и инструменти за оценка и измерване на енергийната сигурност, да се систематизира авторова методика за оценка на енергийната сигурност в България.

➤ В научно-приложен план се открояват – извършената оценка и ранжирането на факторите, влияещи върху енергийната сигурност, което позволява да се идентифицират и да се опишат основните проблемни области за развитие на енергийния сектор в България; доразвитието на приложния инструментариум за оценка и анализ на енергийната сигурност на основата на предложена и тествана от дисертанта методика и указания за подготовка на балансирана система от показатели за оценка интересите на заинтересованите страни; проведеният при емпиричното изследване тест за стратегическо планиране на енергийния сектор, на основата на предложен авторски модел за оценка на енергийната сигурност с описание на свързаните цели и резултати, позволяващ да се направи сравнение и оценка на текущите характеристики на енергийните компании и алтернативите за перспективно развитие на енергийния сектор в смесена, доминиращо пазарна икономика.

Обосновано може да бъде направена оценка, че формулираните от *инж. Белелиев* изследователски резултати и изводи са негово лично постижение и съдържат потенциал за по-нататъшното развитие на изследваната проблематика.

4. Оценка на публикациите по дисертацията

Защитата на авторската теза в дисертационния труд е подкрепена с впечатляващ брой - 11 публикации, на 4 от които дисертантът е единствен автор и 7 са в съавторство. Двете студии, четирите статии и петте доклада са пряко свързани с темата на дисертационния труд и като верифицират резултатите от научното изследване осигуряват неговата обществена представителност.

5. Оценка на автореферата

Представеният към дисертационния труд автореферат, макар и в обем от 50 страници, надвишаващ изискуемия, ясно и съдържателно резюмира съществените части и основните постижения в работата на дисертанта.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Изследване върху оценката на енергийната сигурност на България, безспорно предизвиква интерес, поставя въпроси и критични препоръки, които е ще си позволя да отбележа с оглед бъдещата научноизследователска дейност на докторанта:

На първо място, в работата се откриват излишни от гледище на известността им за науката постановки, които освен, че биха могли да се редуцират с оглед големия обем на дисертацията, трябва да се използват, само ако върху тях се надгражда авторова теза.

Второ, работата би спечелила, ако отделните глави на дисертацията завършваха с изводи, които да систематизират и акцентират върху реалните постижения, като им придадат по-голяма представителност.

Трето, струва ми се, че е необходима по-голяма прецизност при изказа и по-категорично открояване на реалните постижения от свършената работа, особено що се отнася до формулировката на научните и научно-приложните приноси.

7. Заключение

Като отчитам актуалността на изследвания научен проблем в дисертационния труд на тема „Оценка на енергийната сигурност в България” оригиналността, на разработката и качеството на постигнатите научни резултати, давам своята положителна оценка и предлагам на уважаемите членове на научното жури да вземем решение за присъждане на инж. Димитър Кирилов Белелиев на образователната и научна степен “доктор” в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (индустрия)”.

20 август 2020 г.
София

Член на журито:

проф. д-р Лидия Велкова